

Հավելված
Հաստատված է Հայաստանի
Հանրապետության հանրային
ծառայությունների կարգավորող
հանձնաժողովի 2020 թվականի
սեպտեմբերի 30-ի N355L
դրոշմամբ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ**

ԾՐԱԳԻՐ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ
2021 ԹՎԱԿԱՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ**

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԱԽԱԲԱՆ.....	3
1. Էներգետիկայի բնագավառ.....	5
1.1. <i>Իրավական բարեփոխումներ</i>	5
1.2. <i>Սակագնային քաղաքականություն</i>	9
1.3. <i>Ներդրումային ծրագրերի համաձայնեցում և գնումների մոնիթորինգ</i>	11
1.4. <i>Վերականգնվող էներգետիկա</i>	16
1.5. <i>Կարգավորվող ընկերությունների ֆինանսարևութասական գործունեության վերլուծություն</i>	18
2. Ջրային ոլորտ.....	19
2.1. <i>Սակագնային քաղաքականություն</i>	19
2.2. <i>Մոնիթորինգ և ջրամատակարարման գրաֆիկների համաձայնեցում</i>	20
3. Էլեկտրոնային հաղորդակցության բնագավառ.....	22
4. Սպառողների շահերի պաշտպանություն.....	25
4.1. <i>Սպառողների դիմումների քննարկում</i>	25
4.2. <i>Սպասարկման որակի ցուցանիշներ</i>	27
5. Հանձնաժողովի գործունեության հրապարակայնությունը և թափանցիկությունը.....	30
6. Միջազգային համագործակցություն.....	34
7. Հանձնաժողովի կողմից բյուջետային մուտքերի ապահովում և 2021 թվականի պահպանման ծախսերի նախահաշիվ.....	38
8. Հանձնաժողովի 2021 թվականի գործունեության ծրագրի հանրային քննարկումը	39

ՆԱԽԱԲԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովը (այսուհետ՝ հանձնաժողով) պետական քաղաքականություն իրականացնող ինքնավար մարմին է, որը օրենքներով իրեն վերապահված իրավասությունների շրջանակում կարգավորում է էներգետիկայի, հեռահաղորդակցության (էլեկտրոնային հաղորդակցության), փոստային կապի (ունիվերսալ ծառայությունների սակագների սահմանման մասով), երկաթուղային տրանսպորտի (ենթակառուցվածքի օգտագործման վճարի սահմանման մասով), տրանսպորտային միջոցների պարտադիր տեխնիկական զննության անցկացման (սակագների մասով) բնագավառները և ջրային ոլորտը:

Հանրային ծառայությունների ոլորտում կարգավորող մարմնի դերն ու նշանակությունը նորովի արժևորվեցին 2015 թվականի Սահմանադրության ընդունմամբ, երբ սահմանադրաիրավական կարգավորումների հիմքում դրվեց միջազգային առաջավոր փորձը՝ ուղղված ինստիտուցիոնալ, քաղաքական, իրավական և ֆինանսական առումով անկախ մասնագիտացված կարգավորող մարմին ձևավորելուն: Նշված փոփոխությունների արդյունքում հանձնաժողովին վերապահվեց ինքնավար մարմնի կարգավիճակ, որը ամրագրվեց նաև գործընթացին հաջորդած «Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» օրենքի փոփոխություններով՝ նախատեսելով անկախ և ինքնավար կարգավորող մարմնի գործունեության ապահովման օրենսդրական երաշխիքները:

Հանձնաժողովը, որպես ինքնավար մարմին, կոչված է հավասարակշռելու հանրային ծառայություններից օգտվող սպառողների և ոլորտի տնտեսվարող անձանց շահերը՝ հիմքում դնելով կարգավորող մարմնի անկախությունը և կառույցի նկատմամբ վստահության բարձրացումը:

Ելնելով նշվածից և հաշվի առնելով հանրության համար իր կողմից կարգավորվող ծառայությունների կենսական նշանակությունը՝ հանձնաժողովն իր 2021 թվականի տարեկան գործունեության ծրագրով նախանշել է այն հայեցակարգային մոտեցումները, որոնք կապահովեն արդյունավետ և հանրօգուտ կարգավորման քաղաքականության իրականացում:

Հանձնաժողովի կառուցվածքային ստորաբաժանումներն են.

- 1) Սակագնային քաղաքականության վարչություն,
- 2) Իրավաբանական և լիցենզավորման վարչություն,
- 3) Հեռահաղորդակցության վարչություն,
- 4) Ֆինանսատեխնիկական և դիմումների քննարկման վարչություն,
- 5) Գործերի կառավարման վարչություն,
- 6) Անձնակազմի կառավարման բաժին,
- 7) Հաշվապահական հաշվառման և սոցիալական ծրագրերի իրականացման բաժին,
- 8) Միջազգային համագործակցության բաժին:

Հանձնաժողովի բնականոն աշխատանքը, «Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» օրենքի համաձայն, համակարգում և ապահովում է հանձնաժողովի նախագահը, իսկ հանձնաժողովի կառուցվածքային ստորաբաժանումների աշխատանքը՝ օրենսդրությամբ իրենց վերապահված իրավասությունների շրջանակում, հանձնաժողովի անդամները և գլխավոր քարտուղարը:

1. Էներգետիկայի բնագավառ

1.1. *Իրավական բարեփոխումներ*

2021 թվականի ընթացքում հանձնաժողովն իր գործունեության ծրագրային ուղղությունների տիրույթում նախանշել է մի շարք իրավական բարեփոխումներ՝ միտված գործող կարգավորումների կատարելագործմանը, իրավական բացերի լրացմանը և կանոնակարգերի լրամշակմանը: Մասնավորապես՝

- Նախատեսվում է նախաձեռնել «Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» օրենքում փոփոխությունների գործընթաց՝ ուղղված հանձնաժողովի աշխատանքների առավել արդյունավետ կազմակերպմանը, այդ թվում՝ վարչարարության ընթացքում ի հայտ եկած բացերի, անհստակությունների վերացմանը, հանձնաժողովի նիստերի կազմակերպման ու անցկացման մեխանիզմների կատարելագործմանը և այլն: Մասնավորապես, հաշվի առնելով հանրային ծառայությունների կարգավորվող ոլորտում ինչպես սպառողների, այնպես և այլ շահագրգիռ անձանց դիմում-բողոքների ծավալը և յուրահատկությունները՝ նախատեսվում է օրենքում ամրագրել հանձնաժողովի կողմից դիմում-բողոքների քննարկման շրջանակում վարչարարությանն առնչվող առանձնահատուկ կարգավորումներ, սահմանված դեպքերում գրավոր քվեարկությամբ հանձնաժողովի որոշումների ընդունման, ինչպես նաև անհրաժեշտության դեպքում հանձնաժողովի նիստին հանձնաժողովի անդամների և շահագրգիռ անձանց տեսաձայնային հեռահաղորդակցության կապի միջոցով մասնակցության հնարավորություն: Առանձին կարգավորումներ են նախատեսվում հանձնաժողովի նիստի վերաբերյալ ծանուցման, հանձնաժողովի որոշումների կատարման, հանձնաժողովի բնականոն գործունեության ապահովմանն ուղղված՝ պետական կամ տեղական ինքնակառավարման մարմիններից հանձնաժողովին տեղեկատվության տրամադրման պարտավորության ամրագրման վերաբերյալ:

Նշված բարեփոխումներն իրենց հերթին կնպաստեն կարգավորման արդյունավետության բարձրացմանը, այդ թվում նաև՝ սպառողների շահերի

առավել արդյունավետ պաշտպանությանը: Հիշյալ օրենքի փոփոխությունից հետո հանձնաժողովը ձեռնամուխ կլինի դրանից բխող իր իրավական ակտերի լրամշակման աշխատանքներին:

Հաջորդ օրենսդրական փոփոխությունը նախատեսվում է կատարել «Էներգետիկայի մասին» օրենքում: Մասնավորապես՝

- Գործող խմբագրությամբ օրենքը չի նախատեսում կարգավորում, երբ արտադրության լիցենզիա ստանալու, դրանում կառուցման (վերակառուցման) ժամանակահատված ամրագրելու համար հիմք հանդիսացած անհրաժեշտ իրավունքը դադարելու դեպքում (այդ թվում՝ նշված իրավունքը հավաստող փաստաթղթի գործողության ժամկետը չերկարաձգվելու արդյունքում) հանձնաժողովն իրավասու լինի ուժը կորցրած ճանաչելու տրամադրված լիցենզիան (ներկայումս նման կարգավորում առկա է միայն ջրօգտագործման թույլտվության մասով): Ըստ այդմ, նախատեսվում է օրենքում որպես լիցենզիայի գործողության դադարեցման հիմք ամրագրել նաև օրինական ուժի մեջ մտած ակտի հիման վրա արտադրության լիցենզիա ստանալու, դրանում կառուցման (վերակառուցման) ժամանակահատված ամրագրելու համար հիմք հանդիսացած անհրաժեշտ իրավունքը դադարելու դեպքում (այդ թվում՝ նշված իրավունքը հավաստող փաստաթղթի գործողության ժամկետը չերկարաձգվելու պարագայում) լիցենզիայի դադարեցման հնարավորություն:
- Բացի այդ, օրենքի գործող խմբագրությամբ 27-րդ հոդվածի համաձայն՝ լիցենզիա ունեցող անձի բաժնեմասի (բաժնետոմսի, փայի) կամ դրա նկատմամբ իրավունքի օտարման, այլ կերպ փոխանցման կամ գրավադրման, ինչպես նաև լիցենզավորված գործունեության իրականացման համար անհրաժեշտ գույքի կամ դրա նկատմամբ իրավունքի օտարման, այլ կերպ փոխանցման կամ գրավադրման բոլոր գործարքներն անխտիր, նախքան դրանց առնչությամբ հանձնաժողովի համապատասխան որոշման կայացումը, ենթակա են գնահատման նաև Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից՝ ազգային անվտանգության կամ պետական շահերի տեսանկյունից: Մինչդեռ, քիչ չեն դեպքերը, երբ նշված գործարքները որևէ կերպ չեն խաչվում ազգային անվտանգության կամ պետական շահերի հետ,

(օրինակ՝ հողատարածքի վարձակալության տրամադրում կամ էներգատեղակայանքի դուրսգրում): Նման բոլոր դեպքերում հայտերի՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն ներկայացնելը կրում է զուտ ձևական բնույթ և, ժամանակատարությունից ելնելով, լրացուցիչ բարդություններ առաջացնում այդ գործարքները կնքող լիցենզավորված անձանց համար: Նախաձեռնվող փոփոխություններով կառաջարկվի օրենքում առավել պարզեցնել նշված գործարքների համաձայնեցման գործընթացն ու ժամկետները՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն ի կարծիք ներկայացնելով միայն լիցենզավորված անձանց համապատասխան բաժնեմասի (բաժնետոմսի, փայի) կամ դրա նկատմամբ իրավունքի օտարման, այլ կերպ փոխանցման, գրավադրման գործարքները: Նշված փոփոխությունների կատարման դեպքում համապատասխանաբար կլրամշակվի նաև հանձնաժողովի 2019 թվականի փետրվարի 27-ի N՝39Ն որոշմամբ հաստատված կարգը:

- 2018 թվականի հուլիսի 1-ից ուժի մեջ մտած «էներգետիկայի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» օրենքով ամրագրվել են էլեկտրաէներգետիկական շուկայի աստիճանական ազատականացման նոր մոդելի անցման օրենսդրական հիմքերը՝ նախատեսելով շուկայի չկարգավորվող հատվածում մրցակցային մեխանիզմների ներդրում, շուկա նոր մասնակիցների անխոչընդոտ մուտքի ապահովում, տարածաշրջանային առևտրի խթանում, այդ թվում՝ լիցենզավորման ազատականացման արդյունքում առավել էժան էլեկտրական էներգիայի ներկրման հնարավորությունների ստեղծում: Նշված փոփոխությունների համատեքստում, բնականաբար, օրենքը նախատեսում է ինչպես էլեկտրաէներգետիկական մեծածախ, այնպես էլ մանրածախ շուկաների կառուցվածքի փոփոխություն, այն է՝ շուկա նոր մասնակիցների մուտք, գործող մասնակիցների իրավունքների ու պարտականությունների ներդաշնակեցում ազատական շուկաների կարգավորումներին:

Այդ գործընթացի շրջանակում, հաշվի առնելով երկրի էլեկտրաէներգետիկական համակարգի առանձնահատկությունները, հենվելով

ինչպես միջազգային առաջավոր փորձի, այնպես էլ ներքին շուկայի սպառողների պաշտպանության, արտադրության և սպառման շուկաներում պատասխանատվության միջոցների ներդրման և այլ հիմնարար սկզբունքների վրա՝ հանձնաժողովի կողմից կշարունակվեն Հայաստանի Հանրապետության էլեկտրաէներգետիկական շուկայի նոր մոդելին անցմանն ուղղված իրավակարգավորումների (այդ թվում՝ էլեկտրաէներգետիկական մեծածախ և մանրածախ շուկաների առևտրային կանոնների, էլեկտրաէներգետիկական մեծածախ և մանրածախ շուկաների պայմանագրերի նոր օրինակելի ձևերի, էլեկտրաէներգետիկական շուկայի հաղորդման և բաշխման ցանցային կանոնների) կատարելագործման աշխատանքները:

Ազատ շուկայի պայմաններում գործելու փորձի ձեռքբերման, հնարավոր բացթողումների հայտնաբերման և շտկման նպատակով 2021 թվականին նախատեսվում է էլեկտրական էներգիայի մեծածախ շուկայի առաջարկվող մոդելի փորձաքննում, այն է՝ էլեկտրաէներգետիկական մեծածախ շուկայի նոր մոդելին փորձնական անցում շուկայի կառավարման ծրագրի փորձնական կիրառման միջոցով՝ առանց էլեկտրաէներգետիկական շուկայի մասնակիցների համար ֆինանսական պատասխանատվության կիրառման:

Բացի այդ, էլեկտրաէներգետիկական շուկայի ազատականացման գործընթացներով պայմանավորված՝ նախատեսվում է նաև Հայաստանի Հանրապետության էլեկտրաէներգետիկական համակարգի սակագների հաշվարկման մեթոդիկաների և սակագների սահմանման (վերանայման) կարգի լրամշակման աշխատանքների իրականացում:

Հիշյալ աշխատանքների իրականացումը թույլ կտա ապահովել ներքին էլեկտրաէներգետիկական շուկայի աստիճանական ազատականացումը և խթանել փոխշահավետ միջսահմանային առևտուրը:

Նշված գործընթացի շրջանակում 2021 թվականին նախատեսվում է շարունակել պարբերական հանդիպումները Վրաստանի համապատասխան շահագրգիռ պետական մարմինների և կազմակերպությունների հետ:

- էլեկտրաէներգետիկական շուկայի բնականոն աշխատանքի ապահովման նպատակով հանձնաժողովը կնախաձեռնի նաև «էներգետիկայի մասին»

օրենքով ամրագրված կարգավորումների հստակեցումները, ինչպես նաև էլեկտրական էներգիայի արտահանման և ներկրման գործընթացների բարելավմանն ուղղված փոփոխությունները:

- Հանձնաժողովի անկախության և կարգավորման գործառույթների արդյունավետության բարձրացմանն ուղղված միջոցառումների շրջանակում կշարունակվեն 2020 թվականին մեկնարկած «Հանրային ծառայությունների կարգավորման պարտադիր վճարների մասին» օրենքում առաջարկվող փոփոխությունների ընդունմանն ու կիրառմանն ուղղված աշխատանքներ՝ հանձնաժողովի գործունեության ֆինանսավորման աղբյուրների ձևավորման և միջոցների ծախսման մեխանիզմների կատարելագործման նպատակով:

1.2. Սակագնային քաղաքականություն

Սակագնային կարգավորումը հիմնվում է համաշխարհային պրակտիկայում ընդունված անհրաժեշտ հասույթի ապահովման, ինչպես նաև կարգավորվող ընկերությունների համար գործունեության երկարաժամկետ խթանների ստեղծման սկզբունքների վրա և նպատակաուղղված է հանրային ծառայությունների ոլորտում կարգավորվող գործունեություն իրականացնող անձանց բնականոն տնտեսական գործունեության ապահովմանը, ինչպես նաև սպառողների և կարգավորվող գործունեություն իրականացնող անձանց շահերի հավասարակշռմանը:

Հանձնաժողովը 2021 թվականի ընթացքում ևս հետևողականություն կդրսևորի իրականացվող սակագնային քաղաքականության կատարելագործման աշխատանքներում:

Կշարունակվեն էներգետիկայի բնագավառում էներգետիկ հաշվեկշիռների, կարգավորվող ընկերությունների կողմից լիցենզավորված գործունեության իրականացման համար անհրաժեշտ ծախսերի ու պարտավորությունների, իրականացված ներդրումների և սակագների վրա ազդող մի շարք այլ գործոնների վերլուծության և, ըստ անհրաժեշտության, սակագների վերանայման աշխատանքները:

2021 թվականից մեկնարկում է «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ի սակագնային մարժայի հաշվարկման խթանիչ մեթոդաբանությամբ ամրագրված

քառամյա ժամանակահատվածը, և նախատեսվում է սակագնային մարժայի նշված մեթոդաբանությամբ ամրագրված 1-ին հնգամյա ժամանակահատվածում ընկերության գործունեության ցուցանիշների վերլուծություն, արդյունքների ամփոփում, որոնք իրենց արտացոլումը կգտնեն ընկերության սակագնային մարժայի հաշվարկներում: Դրա հիման վրա կիրականացվի նաև հանրային ծառայությունների կարգավորվող ոլորտում 2016 թվականից սկսած առաջին անգամ «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ի նկատմամբ կիրառված խթանիչ սակագնային քաղաքականության արդյունքների գնահատում և մյուս ոլորտներում կիրառման համար հնարավոր ուղենիշների վերհանում: Մասնավորապես, արդեն իսկ մշակվել և հանրային քննարկման է ներկայացվել գազամատակարարման համակարգում կարգավորվող սակագների հաշվարկման նոր մեթոդիկայի նախագիծը, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության կողմից լիազորված մարմնի հետ քննարկումների արդյունքներով նախատեսվում է էլեկտրաէներգետիկական համակարգի պետական մասնակցությամբ լիցենզավորված ընկերությունների համար նույնպես ներդնել խթանիչ սակագնային քաղաքականության կարգավորումներ:

Հաշվի առնելով ՀՀ դրամի փոխարժեքի տատանումները և սղաճի փոփոխությունները, կճշգրտվեն փոքր հիդրոէլեկտրակայաններից և էներգիայի վերականգնվող այլ աղբյուրների կիրառմամբ գործող կայաններից առաքվող էլեկտրական էներգիայի վաճառքի սակագները, որոնք ուժի մեջ կմտնեն 2021 թվականի հուլիսի 1-ից: Այս գործընթացը կրում է պարբերական բնույթ և իրականացվում է յուրաքանչյուր տարի:

Ինչպես յուրաքանչյուր տարի, այնպես և 2021 թվականին, կուսումնասիրվեն և կհաստատվեն էլեկտրական էներգիա արտադրող խոշոր կայանների կողմից հանձնաժողովի համաձայնեցմանը ներկայացվող պայմանագրային և տնօրինելի էլեկտրական հզորությունների չափաքանակները:

Նախատեսվում է, որ 2021 թվականի տարեվերջին էլեկտրաէներգետիկական համակարգ մուտք կգործի Երևան քաղաքում 254 ՄՎտ հզորությամբ համակցված շոգեգազային ցիկլով աշխատող նոր էլեկտրակայանը, որից առաքվող էլեկտրական էներգիայի հաշվարկային միադրույք գինը կազմում է 0.057 ԱՄՆ դոլար/կՎտժ (առանց ԱԱՀ-ի):

1.3. Ներդրումային ծրագրերի համաձայնեցում և գնումների մոնիթորինգ

Հանձնաժողովի գործառույթներից իր կարևորությամբ առանձնանում է էներգետիկայի բնագավառի կարգավորվող ընկերությունների կողմից իրականացվող կարճաժամկետ և երկարաժամկետ ներդրումային ծրագրերի ուսումնասիրության և համաձայնեցման գործընթացը, այդ թվում՝ ընկերությունների ներդրումային գործունեության արդյունքների վերաբերյալ համապատասխան վերլուծական տեղեկանքների կազմումն ու հրապարակումը: Նշված աշխատանքների իրականացումը կարևորվում է սակագներում ներառման ենթակա ներդրումների օգտակար և օգտագործվող ծավալի որոշման, ներդրումների արդյունավետության գնահատման, այդ համատեքստում անարդյունավետ և ոչ հիմնավոր ներդրումների ծավալի բացահայտման և վերհանման առումով՝ սպառողներին առաքվող էլեկտրական էներգիայի և բնական գազի սակագներում դրանք չներառելու սկզբունքից ելնելով: Այդ նպատակով հանձնաժողովը յուրաքանչյուր տարի քննարկում և համաձայնություն է տալիս էներգետիկայի բնագավառի կարգավորվող ընկերությունների հաջորդ տարիների ներդրումային ծրագրերին, ինչպես նաև ամփոփում է նույն ընկերությունների նախորդ տարվա ներդրումային գործունեության արդյունքները և հրապարակում համապատասխան վերլուծական տեղեկանքներ:

Ներկայում էներգետիկայի բնագավառում ներդրումային ծրագրեր են իրականացնում «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր», «Գազպրոմ Արմենիա», «Երևանի Ջերմաէլեկտրակենտրոն», «ՔոնթուրԳլոբալ Հիդրո Կասկադ», «Միջազգային էներգետիկ կորպորացիա», «Հայկական ատոմային էլեկտրակայան», «Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր», «Էլեկտրաէներգետիկական համակարգի օպերատոր» և «Հաշվարկային կենտրոն» փակ բաժնետիրական ընկերությունները: Ընդ որում, նախատեսվում է, որ համաձայնեցված ներդրումային ծրագրերի շրջանակներում միայն 2021 թվականին էներգետիկայի բնագավառում ներդրումները կկազմեն շուրջ 116 մլրդ դրամ:

Մասնավորապես, «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր», «Գազպրոմ Արմենիա» փակ բաժնետիրական ընկերությունների ներդրումային ծրագրերն ուղղված են սպառողների սպասարկման որակի ցուցանիշների բարելավմանը, նոր սպառողների սպառման համակարգերի միացմանը, առևտրային հաշվառման համակարգերի

կատարելագործմանը, հետագա շահագործման համար ոչ պիտանի սարքավորումների փոխարինմանը, ժամանակակից տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ներդրմանը: «ՔոնթուրԳլոբալ Հիդրո Կասկադ» փակ բաժնետիրական ընկերության ներդրումային ծրագիրը միտված է հիդրոէլեկտրակայանների հիդրոլոգիական կառույցների և պատվարների ուսումնասիրությանը և շինարարական աշխատանքների ծավալի գնահատմանը, շրջակա միջավայրի պաշտպանության, տեխնիկական անվտանգության և առողջության պահպանման ոլորտի գործառույթների բարելավմանը, «Տաթև» ՀԷԿ-ի գեներատորների եզրակների փոխարինմանը: «Միջազգային էներգետիկ կորպորացիա» փակ բաժնետիրական ընկերության ներդրումային ծրագիրն ուղղված է Սևան-Հրազդան կասկադի վերագինմանը և հետագա անվտանգ, արդյունավետ և հուսալի շահագործման պայմանների ապահովմանը, «Հաշվարկային կենտրոն» փակ բաժնետիրական ընկերության ներդրումային ծրագիրը՝ ընկերության բնականոն գործունեության բարելավմանը, իսկ «Երևանի Ջերմաէլեկտրակենտրոն» փակ բաժնետիրական ընկերության ներդրումային ծրագիրը՝ ընկերության բնականոն գործունեության բարելավմանը և համակցված շոգեգազային ցիկլով էլեկտրակայանի կոմպրեսորի արդիականացմանը, որի արդյունքում էլեկտրակայանի հզորությունը կավելանա 5 ՄՎտ-ով, իսկ էլեկտրական էներգիայի միջին օրական օգտակար առաքումը՝ շուրջ 100 000 կՎտժ-ով:

Հանձնաժողովն առանձնակի ուշադրություն է դարձնում էլեկտրական էներգիայի և բնական գազի բաշխման գործունեություն իրականացնող ընկերությունների ներդրումային ծրագրերի կառուցվածքին՝ ներդրումներն առաջնահերթ առավել վատթար վիճակում գտնվող բնակավայրերի սպասարկման որակի ցուցանիշների բարելավմանն ուղղելու նպատակով: Անհատապես ուսումնասիրվում է սպառողների կողմից սպասարկման որակի ցուցանիշներին (ընդհատումներ, էլեկտրական էներգիայի լարման թույլատրելի սահմաններից շեղումներ) վերաբերող յուրաքանչյուր բողոք, և բարձրացված հարցի լուծման ուղղությամբ հասցեական աշխատանքները ներառվում են ընկերությունների ներդրումային ծրագրերում:

Նախատեսվում է նաև, որ 2021 թվականից ուժի մեջ կմտնի ներդրումային ծրագրերի համաձայնեցման լրամշակված կարգը, ինչպես նաև կսահմանվի ներդրումային գործունեության մոնիթորինգի կարգը, որում կամփոփվի հանձնաժողովի կողմից ներդրումային գործունեության վերլուծության և մոնիթորինգի ողջ գործիքակազմը:

Ներդրումային գործունեության վերլուծության արդյունավետության բարձրացման, ներդրումների հավաստիության և հիմնավորվածության ստուգման առավել թիրախային մեթոդներ և գործիքներ օգտագործելու նպատակով 2019 թվականին հանձնաժողովը, քննարկելով Հայաստանի Հանրապետության կառավարության հետ, առաջին անգամ նախաձեռնել և 2019 ու 2020 թվականներին հաջողությամբ իրականացրել է «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր փակ բաժնետիրական ընկերության ներդրումային գործունեության աուդիտ, որի նպատակն էր՝

- Բարձրացնել հանրության և շահագրգիռ բոլոր կողմերի վստահությունը ընկերության ներդրումային գործունեության նկատմամբ օբյեկտիվ և հիմնավոր գնահատականի ձևավորման ուղղությամբ,
- Բարձրացնել սակագների սահմանման և վերանայման գործընթացի հիմնավորվածությունը,
- Դրական ազդեցություն ունենալ կարգավորվող սակագների վրա,
- Բացառել սակագների ձևավորման գործընթացում հաշվի առնվող գործոնների նկատմամբ կարգավորվող անձանց միջամտությունը կամ ներգործությունը:

Աուդիտի վերջնական արդյունքները հաշվի են առնվել 2020 թվականի սակագների սահմանման ժամանակ և հաշվի կառնվեն նաև 2021 թվականի համար: Ընդ որում, հաշվի առնելով աուդիտի իրականացման հաջողված փորձը, հանձնաժողովը նախատեսում է 2021 թվականին աուդիտ իրականացնել նաև «Գազարոմ Արմենիա» փակ բաժնետիրական ընկերության ներդրումային գործունեության մասով:

2021 թվականին հանձնաժողովը կամփոփի ներդրումային ծրագրեր իրականացնող ընկերությունների 2020 թվականի ներդրումային գործունեության արդյունքները, ինչպես նաև կքննարկի «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր»,

«Գազպրոմ Արմենիա», «Երևանի Ջերմաէլեկտրակենտրոն», «ՔոնթուրԳլոբալ Հիդրո Կասկադ» և «Միջազգային էներգետիկ կորպորացիա փակ բաժնետիրական ընկերությունների հաջորդ տարիների ներդրումային ծրագրերը:

Հանձնաժողովն ինչպես նախկինում, այնպես և 2021 թվականին, հետևողական է լինելու իր կարգավորման դաշտում գործող հանրային կազմակերպությունների կողմից իրականացվող գնումների արդյունավետության ու թափանցիկության ապահովման հարցում՝ սպառողներին առաքվող էլեկտրական էներգիայի և բնական գազի սակագների վրա ազդեցության առումով: Վերջիններիս կողմից գնումների գործընթացի թափանցիկությունն ապահովելու նպատակով համապատասխան տեղեկատվությունը հրապարակվում է ինչպես «Գնումների մասին» օրենքով նախատեսված www.procurement.am ինտերնետային կայքում, այնպես և ընկերությունների պաշտոնական ինտերնետային կայքերում: Այս առումով հարկ է նշել, որ 2021 թվականից ուժի մեջ են մտնելու հանրային կազմակերպությունների գնումների կարգերի նկատմամբ նոր պահանջները, որոնցով, ի թիվս այլնի, հստակեցվել են կազմակերպությունների կողմից պաշտոնական կայքերում և www.procurement.am կայքում հրապարակվող տեղեկատվությանը ներկայացվող պահանջները և ժամկետները, մեկ անձից կատարվող գնումների դեպքերը և ընթացակարգերը, սահմանվել են գնումների տրոհման կամ խմբավորման և գնման առարկայի բնութագրերի փոփոխման վերաբերյալ կարգավորումներ, ինչպես նաև մրցույթների հավանական մասնակիցների շրջանակն ընդլայնելու նպատակով մրցակցային եղանակով գնումներ իրականացնելու մասով նախատեսվել են հստակ ժամկետներ: Հստակեցվել են նաև գնումների գործընթացի մոնիթորինգի նպատակները և գործիքները:

Գնումների կարգերի նկատմամբ լրացուցիչ պահանջների սահմանման ենթակա հանրային կազմակերպությունների ցանկում ներառված են հանրային ծառայությունների կարգավորման ոլորտում գործունեություն իրականացնող մասնավոր բաժնեմաս ունեցող այն ընկերությունները, որոնց կողմից իրականացվող գնումների արդյունավետությունը կարող է ազդեցություն ունենալ սպառողներին առաքվող էլեկտրական էներգիայի և բնական գազի սակագների վրա, ինչպես օրինակ, «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր», «Միջազգային էներգետիկ

կորպորացիա» և «Գազպրոմ Արմենիա» փակ բաժնետիրական ընկերությունները, «Տրանսգազ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը, «Հրազդանի էներգետիկ կազմակերպություն (ՀրազՋԷԿ)» բաց բաժնետիրական ընկերությունը, ինչպես նաև «ՔոնթուրԳլոբալ Հիդրո Կասկադ» փակ բաժնետիրական ընկերությունը (հանձնաժողովի հետ համաձայնեցված ներդրումային ծրագրերի իրականացման նպատակով կատարվող գնումների մասով), իսկ 50 տոկոսից ավելի պետական բաժնեմաս ունեցող հանրային կազմակերպությունների գնումների գործընթացը կարգավորվում է «Գնումների մասին» օրենքով:

Ռիսկային գործարքների վերհանման, ընթացակարգերի ընտրության հիմնավորվածության գնահատման, գնման ընթացակարգերի ընդհանուր ծավալում մրցակցային ընթացակարգերի կշռի գնահատման, հրապարակված գնումների պլանով նախատեսված և փաստացի իրականացված գնումների համապատասխանության ստուգման նպատակով 2021 թվականի ընթացքում ևս հանձնաժողովը կշարունակի իրականացնել հանրային կազմակերպությունների գնումների գործընթացի կազմակերպման մոնիթորինգ:

Նույն ժամանակահատվածում կիրականացվի նաև հանրային կազմակերպությունների գնումների առանձին գործարքների մոնիթորինգ, որը ներառում է հանրային կազմակերպությունների կողմից գնման գործընթացի պլանավորման կամ նախապատրաստման մոնիթորինգը, գնման գործընթացի կազմակերպման մոնիթորինգը, այդ թվում՝ հանրային կազմակերպությունների կողմից մինչև գնման հայտարարությունն իրականացված շուկայի ուսումնասիրությունների, գործարքների համար կիրառվող գնման մեթոդների ընտրության, մրցութային փաստաթղթերի և մատակարարների ընտրության ընթացակարգերի մոնիթորինգը, ինչպես նաև պայմանագրի կնքման և կատարման մոնիթորինգը:

Հանձնաժողովը տարեկան մոնիթորինգի է ենթարկում շուրջ 40 առանձին գնման գործարք: Հարկ է նշել, որ 2020 թվականին գնման գործընթացները թերի կազմակերպելու պատճառով հանձնաժողովը նախազգուշացրել է «Հրազդանի էներգետիկ կազմակերպություն (ՀրազՋԷԿ)» բաց բաժնետիրական և «ՔոնթուրԳլոբալ Հիդրո Կասկադ» փակ բաժնետիրական ընկերություններին:

Հանրային կազմակերպությունների գնումների առանձին գործարքների մոնիթորինգի արդյունքները հրապարակվում են հանձնաժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքում (www.psrc.am):

Համագործակցելով շահագրգիռ բոլոր կողմերի և միջազգային կազմակերպությունների հետ՝ հանձնաժողովը 2021 թվականին ևս կշարունակի աշխատանքները հանրային ծառայությունների ոլորտի կարգավորվող անձանց կողմից փաստացի կատարված գնումների արդյունավետության ու թափանցիկության բարձրացման ուղղությամբ՝ կիրառելով մոնիթորինգի մեխանիզմները:

1.4. Վերականգնվող էներգետիկա

Հայաստանի Հանրապետության էներգետիկ անկախության բարձրացմանն ուղղված՝ վերականգնվող էներգետիկ ռեսուրսների օգտագործմամբ նոր հզորությունների ստեղծումը և այդ ուղղությամբ համապատասխան իրավական և տնտեսական մեխանիզմների ներդրումը մշտապես գտնվում է կառավարության և հանձնաժողովի գործունեության առանցքում: Այդ առումով, 2017 թվականից մեկնարկել է արևային ֆոտովոլտայիկ կայանների լիցենզավորման գործընթաց՝ ընդհանուր 265 ՄՎտ սահմանաչափի շրջանակում (ներառյալ արդյունաբերական մասշտաբի 55 ՄՎտ տեղակայված հզորությամբ «Մասրիկ-1» արևային կայանում էլեկտրական էներգիայի արտադրության լիցենզիան) արևային էլեկտրակայաններ կառուցելու համար: Ընդ որում, մինչև 5 ՄՎտ հզորությամբ արևային էլեկտրակայանների համար 2018 թվականին հանձնաժողովի կողմից իրականացված սակագնային քաղաքականության վերանայման արդյունքում այդպիսի նոր կայանների կառուցումը վերջնական սպառողներին մատակարարվող էլեկտրական էներգիայի սակագների վրա լրացուցիչ բեռ չի առաջացնում: Մասնավորապես, ներկայումս շահագործման մեջ է գտնվում 13 արևային էլեկտրակայան՝ շուրջ 11 ՄՎտ գումարային հզորությամբ, և նախատեսվում է, որ 2021 թվականին համակարգ մուտք կգործեն ևս 24 արևային էլեկտրակայաններ՝ շուրջ 103 ՄՎտ գումարային հզորությամբ և շուրջ 200 մլն կՎտժ էլեկտրական էներգիայի տարեկան արտադրանքով, որն էլեկտրաէներգետիկական համակարգի ընկերությունների գործող սակագների, դրանց հիմքում դրված էլեկտրական էներգիայի արտադրության

հաշվեկշռով նախատեսված հաշվեկշիռը փակող կայանների էլեկտրական էներգիան ըստ թանկից էժան փոխարինելու հնարավորության և այլ գործոնների անփոփոխ մնալու պարագայում կարող է հանգեցնել սպառողներին վաճառվող էլեկտրական էներգիայի սակագների՝ մինչև 0.3 դրամ/կՎտժ (ներառյալ ավելացված արժեքի հարկը) նվազեցման:

Միաժամանակ, հաշվի առնելով փոքր հզորությամբ արևային էլեկտրակայանների կառուցման ուղղությամբ ներդրողների աճող հետաքրքրվածությունը՝ նախատեսվում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազոր մարմնի հետ քննարկել արևային էլեկտրակայանների կառուցման նպատակով գումարային 100 ՄՎտ հզորությամբ լիցենզիաների տրամադրման լրացուցիչ սահմանաչափ սահմանելու հարցը:

Հաշվի առնելով մինչև 5 ՄՎտ հզորությամբ արևային էլեկտրակայանների կառուցման և շահագործման նպատակով ընկերությունների կողմից էլեկտրական էներգիայի արտադրության լիցենզիաների ստացումից հետո դրանց տրամադրման համար հիմք հանդիսացած հողատարածքների և էլեկտրական էներգիայի բաշխման ցանցին միացման լարման փոփոխություններ կատարելու համատարած բնույթը և, նպատակ ունենալով ապահովել նշված ոլորտում բոլոր ներդրողների համար լիցենզիաների ստացման հայտ ներկայացնելու հավասար պայմանների՝ ի սկզբանե որդեգրած մոտեցումը, հանձնաժողովի կողմից արդեն իսկ մշակվել և հանրային քննարկման է ներկայացվել իր 2015 թվականի ապրիլի 22-ի N88Ն, 2020 թվականի մայիսի 27-ի N176Ն և 2013 թվականի նոյեմբերի 1-ի N374Ն որոշումների մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին որոշումների նախագծերը: Մասնավորապես, նախատեսվում է նշված արևային էլեկտրակայաններից առաքվող էլեկտրական էներգիայի սակագների նկատմամբ կիրառել 0,9 գործակից, եթե կփոփոխվի (կընդլայնվի) արտադրության լիցենզիայի տրամադրման համար հիմք հանդիսացած՝ փաստաթղթերով ներկայացված հողատարածքը (բացառությամբ կայանը՝ էլեկտրական էներգիայի բաշխման ցանցին միացման համար անհրաժեշտ օդային գծերի, հենասյունների, հաշվառման համակարգի, բաշխման ցանցին միացման կետում այլ օժանդակ սարքավորումների տեղադրման համար անհրաժեշտ հողատարածքի) կամ կփոփոխվի էլեկտրական էներգիայի բաշխման ցանցին

միացման լարումը: Նախատեսվում է նաև սահմանել լիցենզիայի ստացման համար բաշխման կամ հաղորդման ցանցին միացման հնարավորության վերաբերյալ տեղեկանքի տրամադրման ընթացակարգերը և ժամկետները, ինչը ներդրողների տեսանկյունից առավել թափանցիկ և կանխատեսելի է դարձնում դաշտը: Նշված փոփոխություններն իրենց ազդեցությունը կունենան նաև 2021 թվականին հանձնաժողովի կողմից իրականացվող լիցենզավորման գործընթացների և սակագնային քաղաքականության վրա:

Վերականգնվող էներգետիկայի զարգացման և էներգետիկ անկախության ապահովման առումով տարեցտարի առավել նշանակալի է դառնում վերականգնվող էներգետիկ ռեսուրսներ օգտագործող ինքնավար էներգաարտադրողների և «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» փակ բաժնետիրական ընկերության միջև իրականացվող էլեկտրական էներգիայի փոխհոսքերի գործընթացը: Նշված գործընթացը թույլ է տալիս ինքնավար էներգաարտադրող հանդիսացող սպառողներին՝ էլեկտրական էներգիայի սեփական արտադրության միջոցով բարելավել և համահարթեցնել սպառման ռեժիմները՝ նպաստելով գործարար միջավայրի փոքր և միջին հատվածի էներգատար ճյուղերում ապրանքների և ծառայությունների ինքնարժեքի նվազեցմանը:

Ներկայում համակարգին են միացել ավելի քան 3000 ինքնավար արտադրողներ, որոնց համակարգերի ընդհանուր հզորությունը գերազանցում է 57 ՄՎտ-ը: Միաժամանակ, համապատասխան տեխնիկական պայմաններ են ստացել և փոխհոսքերի նպատակով համակարգին միացման ընթացքում են գտնվում մոտ 370 սպառողներ, որոնց համակարգերի պոտենցիալ հզորությունը կկազմի շուրջ 7.0 ՄՎտ:

1.5. Կարգավորվող ընկերությունների ֆինանսատնտեսական գործունեության վերլուծություն

Ինչպես յուրաքանչյուր տարի, 2021 թվականի ընթացքում ևս հանձնաժողովն էներգետիկայի բնագավառի կարգավորվող ընկերություններից կստանա ֆինանսական հաշվետվություններ և կկատարի համապատասխան վերլուծություններ:

Էլեկտրաէներգետիկական համակարգում ֆինանսական կայունություն և առաքված էլեկտրաէներգիայի և մատուցված ծառայությունների դիմաց «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» փակ բաժնետիրական ընկերության կողմից 100% վճարումներ ապահովելու նպատակով 2021 թվականին ևս հանձնաժողովը կշարունակի վերահսկել իր կողմից ներդրված հատուկ հաշվի մեխանիզմի բնականոն աշխատանքը՝ երաշխավորելով արտադրողներին և շուկային ծառայություններ մատուցող ընկերություններին վճարումների կատարումը:

Էլեկտրաէներգետիկական և գազամատակարարման համակարգերի գործունեության մասին հանրությանն իրազեկելու նպատակով հանձնաժողովը կշարունակի իր պաշտոնական ինտերնետային կայքում հրապարակել կարգավորվող ընկերությունների գործունեության տեխնիկատնտեսական ցուցանիշները:

2. Ջրային ոլորտ

2.1. Սակագնային քաղաքականություն

Խմելու ջրի ոլորտում իրականացվող բարեփոխումների շրջանակում ՀՀ կառավարության կողմից կազմակերպված միջազգային մրցույթի արդյունքում ՀՀ կառավարության՝ ի դեմս ջրային կոմիտեի, «Վեոլիա Օ Կոմպանի Ժեներալ Դեզ Օ» ընկերության և «Վեոլիա Ջուր» փակ բաժնետիրական ընկերության միջև 2016 թվականի նոյեմբերի 21-ին կնքված «Երևան Ջուր», «Հայջրմուղկոյուղի», «Լոռի-ջրմուղկոյուղի», «Շիրակ-ջրմուղկոյուղի» և «Նոր Ակունք» փակ բաժնետիրական ընկերությունների կողմից օգտագործվող ու պահպանվող ջրային համակարգերի և այլ գույքի վարձակալության պայմանագրով խմելու ջրի ծառայությունների մատուցումը 2017 թվականի հունվարի 1-ից 15 տարի ժամկետով վերապահվել է «Վեոլիա Ջուր» փակ բաժնետիրական ընկերությանը, որը 2021 թվականին կիրականացնի պայմանագրային 5-րդ տարվա իր պարտավորությունները:

Հաշվի առնելով 2019 թվականին «Վեոլիա Ջուր» փակ բաժնետիրական ընկերության կողմից բաժանորդներին մատուցվող խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման (կեղտաջրերի մաքրման) ծառայությունների մատուցման 2020 և 2021 թվականների մանրաձախ բազիսային սակագներում, 2019-2021 թվականների

համար մանրաճախ ջրամատակարարման բազիսային ծավալներում կատարված փոփոխությունները և խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման (կեղտաջրերի մաքրման) ծառայությունների սակագների ճշգրտման վրա ազդող մյուս գործոնները՝ 2021 թվականին ևս կճգրտվեն և կսահմանվեն բաժանորդներին մատուցվող խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման (կեղտաջրերի մաքրման) ծառայությունների պայմանագրային 5-րդ տարվա սակագները:

2.2. Մոնիթորինգ և ջրամատակարարման գրաֆիկների համաձայնեցում

Որպես խմելու ջրի սակագների բարձրացումը զսպող մեխանիզմ հանձնաժողովը յուրաքանչյուր տարի, սակագների ճշգրտման հայտի շրջանակում, ջրային կոմիտեի, «Վեոլիա Ջուր» փակ բաժնետիրական ընկերության և սպառողների շահերը պաշտպանող հասարակական կազմակերպությունների հետ համատեղ իրականացնում է մոնիթորինգ՝ փաստացի մատակարարվող խմելու ջրի չհաշվառվող ծավալները հայտնաբերելու նպատակով: Նման մոնիթորինգ կիրականացվի նաև 2021 թվականին:

Խմելու ջրի ոլորտի կարգավորվող ընկերությունը յուրաքանչյուր տարի՝ մինչև մարտի 1-ը, հանձնաժողովի համաձայնեցմանն է ներկայացնում տվյալ տարվա ապրիլին, իսկ մինչև օգոստոսի 1-ը՝ տվյալ տարվա սեպտեմբերին հրապարակվելիք իր սպասարկման տարածքի ջրամատակարարման գրաֆիկը:

Համաձայն խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման (կեղտաջրերի մաքրման) ծառայությունների մատուցման կանոնների 66-րդ և 93-րդ կետերի՝ 2019 թվականի հոկտեմբերի 1-ից «Վեոլիա Ջուր» փակ բաժնետիրական ընկերության սպասարկման տարածքում խմելու ջրի մատակարարման նվազագույն տևողությունը կազմում է օրական 6 ժամ, բացառությամբ վարձակալության պայմանագրի համաձայնագրով նախատեսված տարածքների (28 000 բնակչությամբ), որտեղ նշված ցուցանիշը կապահովվի 2022 թվականից:

Խմելու ջրի բաժանորդների սպասարկման որակի բարելավման նպատակով հանձնաժողովը նախաձեռնել է 2016 թվականի նոյեմբերին իր սահմանած՝ խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման (կեղտաջրերի մաքրման) ծառայությունների

մատուցման կանոնների լրամշակման գործընթաց, որը կրելու է շարունակական բնույթ:

2020 թվականին ջրային ոլորտի կարգավորվող ընկերությունների գործունեության նկատմամբ հսկողության և ոլորտի գործունեության մասին հանրային իրազեկում ապահովելու նպատակով հանձնաժողովը կշարունակի կարգավորվող ընկերություններից ստացվող հաշվետվությունների (տեղեկատվությունների) վերլուծությունն ու ոլորտի գործունեության տեխնիկատնտեսական ցուցանիշների հրապարակումն իր պաշտոնական ինտերնետային կայքում:

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2015 թվականի մարտի 19-ի N596-Ն որոշմամբ հաստատված՝ Հայաստանի Հանրապետությունում կառուցապատման նպատակով թույլտվությունների և այլ փաստաթղթերի տրամադրման կարգի լրամշակման աշխատանքների շրջանակում հանձնաժողովն առաջարկել է գյուղական համայնքներում ինժեներական ենթակառուցվածքների հաղորդակցուղիների նոր միացման աշխատանքները, որոնց գծային չափսերը չեն գերազանցում 20 մետրը, ներառել շինարարական թույլտվություն չափանշող աշխատանքների ցանկում, կամ կիրառել պարզեցված ընթացակարգեր: Այն թույլ կտա հնարավորինս պարզեցնել խմելու ջրի մատակարարման համակարգերին միացման փոքրածավալ աշխատանքների իրականացումը և զգալիորեն կոյուրինացնի գործընթացը: Նշված կարգը դեռևս գտնվում է լրամշակման փուլում:

Հայաստանի Հանրապետության ջրային օրենսգրքի համաձայն՝ 2020 թվականի հունվարի 1-ից մեծածախ ոռոգման ջրամատակարարման ծառայությունները մատուցվում են հանձնաժողովի տրամադրած լիցենզիայի հիման վրա: Ներկայումս շրջանառվում է օրենսգրքում փոփոխություններ կատարելու մասին օրենքի նախագիծ, ըստ որի՝ հիշյալ ծառայությունները հանձնաժողովի կողմից կլիցենզավորվեն 2021 թվականի հունվարի 1-ից, ինչպես նաև հանձնաժողովին կվերապահվի մեծածախ ոռոգման ջրի ոլորտի կարգավորման ամբողջական գործիքակազմ՝ ներառելով լիցենզավորման գործընթացից մինչև լիցենզավորված անձի գործունեության վերահսկման, տուժանքների կիրառման իրավասություններ: Նշված օրենքի ընդունումից, ինչպես նաև դրա շրջանակում «Լիցենզավորման

մասին» և «Պետական տուրքի մասին» օրենքներում համապատասխան փոփոխություններ կատարելուց հետո 2021 թվականին նախատեսվում է մշակել և հանձնաժողովի որոշմամբ հաստատել ջրային ոլորտում ոռոգման ջրի մատակարարման ծառայություններ մատուցող ընկերությունների գործունեության լիցենզավորման կարգը, անհրաժեշտության դեպքում նաև այլ իրավակարգավորումներ:

3. Էլեկտրոնային հաղորդակցության բնագավառ

Հաշվի առնելով էլեկտրոնային հաղորդակցության բնագավառի կարգավորման քաղաքականության գերակայությունները՝ հանձնաժողովը 2021 թվականի ընթացքում կշարունակի աշխատանքներ իրականացնել էլեկտրոնային հաղորդակցության բնագավառի դինամիկ և համաչափ զարգացման, մրցակցության խթանման, գործարար և ներդրումային միջավայրի բարելավման, բաժանորդների իրավունքների և շահերի պաշտպանության, էլեկտրոնային հաղորդակցության ծառայությունների հասանելիության և ներթափանցելիության ապահովման, ինչպես նաև ենթակառուցվածքների զարգացման ուղղությամբ:

Հայաստանի Հանրապետության տարածքում հանրային ամրակցված հեռախոսակապի և լայնաշերտ ինտերնետ հասանելիության ծառայությունների զարգացման և ենթակառուցվածքների հասանելիության ուղղությամբ կատարված աշխատանքների արդյունքում Հայաստանի Հանրապետության 100% բնակավայրերն ապահովված են լարային և (կամ) անլար տեխնոլոգիաների կիրառմամբ հանրային ամրակցված հեռախոսակապի և լայնաշերտ ինտերնետ ծառայությունների հասանելիությամբ:

Հանրային էլեկտրոնային հաղորդակցության ցանցի լիցենզիաների տրամադրման դինամիկայի վերլուծության համաձայն՝ 2019 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2020 թվականի հուլիսի 1-ն ընկած ժամակահատվածում լիցենզավորված 53 օպերատորներից 42-ին տրամադրվել է ցանցի լիցենզիա՝ մարզային բնակավայրերում հանրային էլեկտրոնային հաղորդակցության ցանցի շահագործման համար, ինչի արդյունքում հանրապետության մարզերում զարգացել են հանրային

ամրակցված լայնաշերտ ինտերնետ հասանելիության ցանցերը և դրանց փոխադարձ ներթափանցելիության ցուցանիշները:

Մասնավորապես, 2020 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ հանրային ամրակցված լայնաշերտ ինտերնետ ծառայությունների լարային տեխնոլոգիաների հասանելիությամբ ապահովված է 517 (51.5%) բնակավայր, որը նախորդ տարվա համեմատ աճել է ավելի քան 12%-ով, այդ թվում՝ 470 բնակավայրերում (46.9%) հասանելի են դարձել FTTx տեխնոլոգիայի վրա հիմնված օպտիկամանրաթելային ցանցերը, որը նախորդ տարվա համեմատ աճել է ավելի քան 41%-ով:

Հաշվի առնելով Հայաստանի Հանրապետության մարզերում սպառողների պահանջի աճը ինտերնետի նկատմամբ՝ հանձնաժողովը նախատեսում է շարունակել աշխատանքները, այդ թվում՝ օպերատորների հետ համագործակցության շրջանակում, Հայաստանի Հանրապետության բնակավայրերում ամրակցված (լարային և անլար տեխնոլոգիաների) լայնաշերտ ինտերնետ հասանելիության ծառայությունների զարգացման ուղղությամբ, ինչը հնարավորություն կընձեռի բարձրացնելու Հայաստանի Հանրապետության բնակավայրերում հանրային ամրակցված կապի տեխնոլոգիաների ցանցերի փոխադարձ ներթափանցելիության և լայնաշերտ ինտերնետ հասանելիության ցուցանիշները:

Էլեկտրոնային հաղորդակցության ծառայությունների հասանելիության ապահովման և ենթակառուցվածքների զարգացման ուղղությամբ իրականացված աշխատանքների արդյունքում Հայաստանի Հանրապետության 100% բնակավայրերն ապահովված են առնվազն մեկ օպերատորի հանրային շարժական կապի, այդ թվում՝ 4G+/LTE Advanced տեխնոլոգիայի ծածկույթով:

Մինչույն ժամանակ, հանձնաժողովի կողմից իրականացված՝ 800ՄՀց ռադիոհաճախականությունների տիրույթի մրցույթի հաղթող օպերատորի կողմից՝ թույլտվությամբ սահմանված պարտավորությունների կատարման շրջանակում, հանրային շարժական կապի LTE Advanced/4G+ տեխնոլոգիայի ծածկույթով է ապահովվել Հայաստանի Հանրապետության բնակավայրերի 99.9%-ը, այդ թվում՝ նշված տեխնոլոգիայի ծածկույթով չապահովված 121 բնակավայրերը, որի արդյունքում, Հայաստանի Հանրապետության բնակավայրերի 88.1%-ում առկա է

4G+LTE-A տեխնոլոգիայի հիման վրա երկու օպերատորների փոխադարձ ներթափանցելիության ծածկույթ:

Ենթակառուցվածքների զարգացման և ծառայությունների հասանելիության ընդլայնման վերոնշյալ աշխատանքների արդյունքում գրանցվել է հեռահաղորդակցության ոլորտի մի շարք առանցքային ցուցանիշների՝ ամրակցված և շարժական լայնաշերտ ինտերնետ հասանելիության բաժանորդների (11% և 9,2%), ինչպես նաև օգտագործված միջազգային IP տարանցման հոսքերի թողունակության (54%) աճ, որն, ի դեպ, կանխատեսվել էր հանձնաժողովի նախորդ տարվա գործունեության հաշվետվությամբ:

Այս առումով, նկատի ունենալով ենթակառուցվածքների զարգացման և ծառայությունների հասանելիության ընդլայնման աշխատանքների շարունակականությունը՝ 2021 թվականի ընթացքում ակնկալվում է օպտիկամանրաթելային ցանցերի հասանելիության՝ առնվազն 10%, ամրակցված և շարժական լայնաշերտ ինտերնետ հասանելիության բաժանորդների՝ առնվազն 10-15%, ինչպես նաև օգտագործված միջազգային IP տարանցման հոսքերի թողունակության առնվազն 30-50% աճ:

Ելնելով Հայաստանի Հանրապետության հեռահաղորդակցության ոլորտի առկա ձեռքբերումներից, հանրային շարժական կապի 4G տեխնոլոգիայից դեպի 5G տեխնոլոգիայի ցանցերի սահուն անցումն ապահովող LTE-A և LTE-A Pro ցանցերի զարգացման նկատառումներից, հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ 800ՄՀց ռադիոհաճախականությունների տիրույթի 791-801ՄՀց և 832-842ՄՀց ռադիոհաճախականությունների շերտերն առանձնացվել են՝ առևտրային նպատակով տրամադրելու համար:

Այս կապակցությամբ, հաշվի առնելով Հայաստանի Հանրապետության շարժական կապի շուկայի հնարավոր կառուցվածքային փոփոխությունների (կոնսոլիդացման) միտումները, հանձնաժողովը ոլորտի իրավասու և շահագրգիռ պատկան այլ մարմինների հետ կքննարկի նշված տիրույթները մրցութային հիմունքներով տրամադրելու հնարավորություններն ու տարբերակները:

Հաշվի առնելով հեռահաղորդակցության ոլորտի զարգացման միջազգային միտումները, հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ նախատեսվում և 2021 թվականին

շարունակվելու են քննարկումները Հայաստանի Հանրապետության շահագրգիռ պետական մարմինների հետ՝ շարժական կապի լայնաշերտ 5G տեխնոլոգիայի ներդրման և դրա համար անհրաժեշտ, այդ թվում՝ 700 ՄՀց ռադիոհաճախականությունների ազատականացման հարցերը:

Էլեկտրոնային հաղորդակցության բնագավառը հանդիսանում է տնտեսության դինամիկ զարգացող ճյուղ, ուստի հանձնաժողովը նոր տեխնոլոգիաների և ծառայությունների ներդրման համատեքստում մշտապես հետևում է բնագավառի միջազգային զարգացման միտումներին՝ կարգավորման գործընթացը վերջիններիս առավել համահունչ դարձնելու նպատակով:

4. Սպառողների շահերի պաշտպանություն

4.1. Սպառողների դիմումների քննարկում

Սպառողների շահերի պաշտպանությունը հանձնաժողովի գործունեության առանցքային ուղղություններից է և կրում է բազմակողմանի բնույթ: Նշված աշխատանքներում իր ծավալով առանձնանում է սպառողների դիմումների քննարկումը:

Հաշվի առնելով մատուցվող հանրային ծառայությունների կենսական նշանակությունը սպառողների համար, վերջիններիս կողմից բարձրացվող տարաբնույթ հարցերը կրում են մեծածավալ բնույթ (2020 թվականի 1-ին կիսամյակում՝ 939 դիմում): Ավելին, շատ հաճախ դրանք հանձնաժողովի քննարկմանն են ներկայացվում ոչ միայն անմիջապես սպառողների կողմից, այլև տարբեր պատկան մարմինների և սպառողների շահերի պաշտպանությամբ հանդես եկող կառույցների միջոցով (ՀՀ կառավարություն, ԱԺ պատգամավորներ, մարդու իրավունքների պաշտպան, ոլորտային ՀԿ-ներ):

Այս առումով հանձնաժողովը, մշտապես ուշադրության կենտրոնում պահելով սպառողների դիմումների օպերատիվ արձագանքմանն ուղղված մեխանիզմների կատարելագործումը և, նպատակ ունենալով հանրային իրազեկման մակարդակի բարձրացման միջոցով ապահովել վերջիններին վերաբերող խնդիրների

համակողմանի և արդյունավետ լուծում՝ միջոցներ է ձեռնարկել հետևյալ ուղղություններով, որոնք 2021 թվականին ևս կրելու են շարունակական բնույթ.

- հանձնաժողովում գործող թեժ գծի հեռախոսահամարով տրվում է օպերատիվ տեղեկություն սպառողներին հուզող հարցերի, ինչպես նաև խորհրդատվություն մատակարար-սպառող հարաբերություններում դիմումատուի իրավունքների և պարտականությունների վերաբերյալ.
- հանրության առջև հանձնաժողովի հաշվետվողականության ապահովման շրջանակում հանձնաժողովի յուրաքանչյուր անդամի, այդ թվում՝ հանձնաժողովի նախագահի կողմից, նշանակված են սպառողների հետ հանդիպումների օրեր, որը սպառողներին հնարավորություն է տալիս բարձրացնել իրենց հուզող հարցերը և ստանալ պարզաբանումներ.
- հանձնաժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքում գործում է www.e-request.am միասնական հարթակի միջոցով էլեկտրոնային դիմում ներկայացնելու հնարավորություն, որը միտված է դիմումների քննարկման գործընթացն առավել թափանցիկ և սպառողների կողմից վերահսկելի դարձնելուն և թույլ է տալիս նաև առցանց ռեժիմով հետևելու դիմումի քննարկման ընթացքին ու ստանալ առցանց պատասխան.
- հանձնաժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքում ներկայացված է սպառողների կողմից հաճախակի տրվող հնարավոր հարցերի և դրանց պատասխանների վերաբերյալ մանրամասն տեղեկատվություն, որոնք պարբերաբար թարմացվում են՝ համապատասխանեցվելով գործող կարգավորումներին.
- մինչև 2021 թվականի առաջին եռամսյակի ավարտը հանձնաժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքում կիրառարակվի դիմումների քննարկման գործընթացի վերաբերյալ տարեկան տեղեկատվությունը.
- էլեկտրական էներգիա, բնական գազ և խմելու ջուր մատակարարող ընկերությունների կողմից հանձնաժողով է ներկայացվում սպառողների դիմումների վերաբերյալ եռամսյակային տեղեկատվություն, որը, որպես սպառողների սպասարկման որակի ցուցանիշների բաղադրիչ, քննարկվելուց

հետո հրապարակվում է հանձնաժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքում:

4.2. Սպասարկման որակի ցուցանիշներ

Սպառողների կողմից բարձրացված խնդիրների շարքում իր կարևորությամբ առանձնանում է կարգավորվող ընկերությունների կողմից մատուցվող ծառայությունների սպասարկման որակի սահմանված ցուցանիշների ապահովումը: Նշված գործընթացը մշտապես գտնվում է հանձնաժողովի ուշադրության առանցքում՝ ինչպես կարգավորվող ընկերությունների կողմից ներկայացվող տեղեկատվությունների վերլուծության և հանձնաժողովի կողմից տեղում իրականացվող մոնիթորինգի, այնպես էլ սպառողների դիմում-բողոքների ուսումնասիրության միջոցով:

Մասնավորապես, հանձնաժողովն էլեկտրական էներգիա, բնական գազ և խմելու ջուր մատակարարող ընկերություններից սպառողների սպասարկման որակի փաստացի ցուցանիշների վերաբերյալ եռամսյակային պարբերականությամբ ստացված տեղեկատվության, ինչպես նաև սպառողների դիմում-բողոքների ուսումնասիրության հիման վրա մոնիթորինգի է ենթարկում՝

- էլեկտրական էներգիա, բնական գազ և խմելու ջուր մատակարարող ընկերությունների՝ սպառողների մատակարարման ընդհատումների քանակի և տևողության ցուցանիշները,
- էլեկտրական էներգիա, բնական գազ և խմելու ջուր մատակարարող ընկերությունների կողմից սպառողների դիմումներին, բողոքներին և հարցադրումներին պատասխանելու ժամկետները,
- սպառողների մոտ թույլատրելի սահմաններից էլեկտրական էներգիայի լարման շեղման դեպքերի քանակի և տևողության հաշվարկային ցուցանիշները,
- առևտրային հաշվառքի սարքերի խախտման դեպքում էլեկտրական էներգիա, բնական գազ և խմելու ջուր մատակարարող ընկերությունների կողմից կատարված վերահաշվարկները և հաշվարկված տույժերը,
- նոր սպառողի կամ սպառողի վերակառուցվող սպառման համակարգն էլեկտրական ցանցին, նոր կառուցվող կամ վերակառուցվող գազասպառման

համակարգը գազամատակարարման համակարգին, ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգին նոր միացման կամ միացման փոփոխության գործընթացներում սահմանված ժամկետների խախտումները և դրանց պատճառները:

Սպառողների սպասարկման որակի պահանջների խախտման դեպքում իրավախախտ տնտեսվարողների նկատմամբ կիրառվում են օրենքով սահմանված համաչափ տույժեր և պարտավորեցվում իրենց խախտած ցանկացած իրավունքի ամբողջական վերականգնում:

Նշվածը, սակայն, ոչ միայն չի բացառում, այլև ենթադրում է ոլորտում արձանագրված թերությունների համակողմանի և խորքային վերլուծություն՝ վեր հանելով դրանց հիմքում ընկած իրական պատճառները և խորամուխ լինելով դրանց առավել արդյունավետ կարգավորմանն ուղղված լուծումների որդեգրմանը: Նշված լուծումները դառնում են համապատասխան ծառայության մատակարարման և օգտագործման կանոնների լրամշակման առարկա՝ սպառող-մատակարար հարաբերություններին վերաբերող կարգավորումները դարձնելով ժամանակի պահանջներին համահունչ:

2020 թվականի ընթացքում իրականացվել են էլեկտրական էներգիա, բնական գազ և խմելու ջուր մատակարարող ընկերությունների կողմից համակարգերին նոր սպառողի կամ սպառողի վերակառուցվող սպառման համակարգերի միացման կամ միացման փոփոխության գործընթացներում սահմանված ժամկետների խախտման և դրանց պատճառների վերաբերյալ ներկայացվող տեղեկատվության հավաստիության ուսումնասիրություններ:

Միաժամանակ, սպասարկման որակի վերահսկողությունն ապահովելու նպատակով հանձնաժողովը 2021 թվականի ընթացքում ևս կիրականացնի էլեկտրական էներգիա, բնական գազ և խմելու ջուր մատակարարող ընկերությունների կողմից սպասարկման որակի վերաբերյալ ներկայացվող տեղեկատվության հավաստիության ուսումնասիրություններ:

Մասնավորապես, 2021 թվականի ընթացքում կիրականացվեն ուսումնասիրություններ՝

- «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ի կողմից հանձնաժողով ներկայացվող՝ էլեկտրամատակարարման ընդհատումների մասին տեղեկատվության հավաստիության վերաբերյալ,
- «Գազպրոմ Արմենիա» ՓԲԸ-ի կողմից բնակչության կենցաղային կարիքների համար նախատեսված (ներտնային) գազասպառման համակարգի տեխնիկական սպասարկման աշխատանքների կատարման վերաբերյալ,
- «Վեոլիա ջուր» ՓԲԸ-ի կողմից հանձնաժողով ներկայացվող՝ խմելու ջրի մատակարարման ընդհատումներին առնչվող տեղեկատվության հավաստիության վերաբերյալ:

Հարկ է նշել, որ սպառողների սպասարկման որակի ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը եռամսյակային արդյունքներով հրապարակվում է հանձնաժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքում:

Սպառողներից ստացված դիմում-բողոքների վերլուծության, ինչպես նաև մատակարար ընկերությունների և հասարակական կազմակերպությունների կողմից ներկայացվող առաջարկությունների հիման վրա պարբերաբար լրամշակվում են հանձնաժողովի համապատասխան որոշումներով հաստատված՝ էլեկտրական էներգիայի, բնական գազի մատակարարման և օգտագործման, ինչպես նաև խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման (կեղտաջրերի մաքրման) ծառայությունների մատուցման կանոնները: Նշված կանոնների լրամշակումը կրում է շարունակական բնույթ, որն իրականացվելու է նաև 2021 թվականին:

Էլեկտրական ցանցին միացման գործընթացի բարելավման աշխատանքները, որպես սպասարկման որակի ցուցանիշ, մշտապես գտնվում է հանձնաժողովի ուշադրության կենտրոնում: Այս ուղղությամբ հանձնաժողովը, համագործակցելով «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ի հետ, 2011 թվականից սկսած մի շարք փոփոխություններ է իրականացրել էլեկտրական ցանցին նոր սպառողների միացմանն առնչվող իրավական ակտերում, որոնք հիմք են հանդիսացել Համաշխարհային բանկի կողմից յուրաքանչյուր տարի հրապարակվող «Գործարարությամբ զբաղվելը» զեկույցի «Էլեկտրական ցանցերին միացում» ցուցիչի մասով Հայաստանի Հանրապետության դիրքի բարելավման: Մասնավորապես, հանձնաժողովն ընդունել է որոշումներ, որոնք հնարավորություն են տվել

պարբերաբար նվազեցնելու էլեկտրական ցանցին նոր սպառողների սպառման համակարգերի միացման և մատակարարման պայմանագրեր կնքելու առավելագույն ժամկետները, պարզեցնելու միացման գործընթացը: Ներդրվել է դիմումների ներկայացման և պայմանագրերի կնքման էլեկտրոնային համակարգ: Հարկ է նշել, որ էլեկտրական ցանցին միացման գործընթացի ցուցիչի մասով՝ Զեկույցի շրջանակում ներառվելու պահի դրությամբ (2011թ.) դիտարկվող երկրների ցանկում Հայաստանի Հանրապետությունը զբաղեցնում էր 150-րդ հորիզոնականը, իսկ 2020 թվականին՝ 30-րդ հորիզոնականը:

«Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ի կողմից ներկայումս իրականացվող՝ շուրջ 350 մլրդ դրամ ծավալով ներդրումային ծրագրի արդյունքում գրեթե կրկնակի կկրճատվեն հոսանքազրկումների քանակը և տևողությունը, կբացառվեն լարման շեղումները, կներդրվեն էլեկտրամատակարարման ընդհատումների ավտոմատ մոնիթորինգի և վերականգնման համակարգեր, որը հետագայում իր դրական ազդեցությունը կունենա «էլեկտրականության միացում» ցուցիչի մասով Հայաստանի Հանրապետության դիրքի բարելավման վրա:

Ներկայումս էլեկտրական ցանցին միացման գործընթացը հնարավորինս պարզեցվել է, իսկ ժամկետները հասցվել են նվազագույնի:

Սպասարկման որակի վերահսկողությանն ուղղված աշխատանքները ունեն շարունակական բնույթ և կիրականացվեն նաև 2021 թվականի ընթացքում:

5. Հանձնաժողովի գործունեության հրապարակայնությունը և թափանցիկությունը

Համաձայն գործող օրենսդրության՝ հանձնաժողովն ապահովում է իր և իր կողմից կարգավորվող գործունեության հրապարակայնությունն ու թափանցիկությունը՝ զանգվածային լրատվամիջոցների, պաշտոնական ինտերնետային կայքի և այլ միջոցներով: Այս ուղղությամբ հանձնաժողովի ձեռնարկած քայլերը կրում են հետևողական բնույթ և միտված են հանրության շրջանում կառույցի դերի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդլայնմանը և վերջինիս նկատմամբ վստահության բարձրացմանը: Մասնավորապես,

- Հանձնաժողովը, որպես կոլեգիալ ինքնավար մարմին, օրենքով իրեն վերապահված իրավասությունների շրջանակում ընդունում է որոշումներ դռնբաց նիստերի միջոցով: Այդ առումով, հանձնաժողովը, իր սահմանած կարգի համաձայն, հայտարարում է նիստերի անցկացման վայրը, օրը և ժամը, հնարավորություն է ընձեռում շահագրգիռ անձանց ու հանրության ներկայացուցիչներին մասնակցելու նիստերին՝ իր վարչական շենքի հնարավորությունների սահմաններում, ստանալու օրակարգ և քննարկվող նյութերը, ներկայացնելու տեղեկություններ և հանդես գալու ելույթներով: Նիստում սպառողների համար սակագների հաշվարկման մեթոդիկաները, բնագավառների (համակարգերի) կառուցվածքին, սպառողների սպասարկման որակին և պայմաններին վերաբերող հարցեր քննարկվելու դեպքում հանձնաժողովը ողջամիտ ժամկետում այդ մասին իրազեկում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանը, կարգավորվող ոլորտի իրավասու պետական մարմին և սպառողների շահերը պաշտպանող կազմակերպություններին՝ հնարավորություն ընձեռելով նրանց ներկայացուցիչներին մասնակցելու նիստերին, հանդես գալու ելույթներով և առաջարկություններով: Նիստերի կազմակերպման և անցկացման վերաբերյալ կանոնակարգումների բարեփոխումները մշտապես հանձնաժողովի ուշադրության կենտրոնում են:
- Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների զարգացման ներկայիս տեմպերը հնարավորություն են տալիս նորարարական լուծումներ կիրառել նաև հանձնաժողովի նիստերի անցկացման գործընթացում: Մասնավորապես, հանձնաժողովի անդամների և շահագրգիռ անձանց համար կստեղծվի հնարավորություն՝ անհրաժեշտության դեպքում հանձնաժողովի նիստին մասնակցելու տեսաձայնային հեռահաղորդակցության կապի միջոցով՝ իրական ժամանակի ռեժիմում:
- Հանձնաժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքի արդիականացման աշխատանքները կրում են շարունակական բնույթ, որի նպատակն է ներդնել ավելի արագ և հարմարավետ կառավարման համակարգ՝ դարձնելով կայքը ժամանակին համընթաց, անվտանգ և ապահովել

ընդհանուր որոնման ժամանակակից գործիքներից և սմարթ հեռախոսներից կայքի պատշաճ դիտելիություն: Հանձնաժողովի կայքը պարունակում է տեղեկություններ ինչպես հանձնաժողովի գործող որոշումների, այնպես էլ քննարկվող նախագծերի, կարգավորվող ընկերությունների կողմից ներկայացվող սակագների հայտերի, վերջիններիս գործունեության տեխնիկատնտեսական ամփոփ ցուցանիշների, կարգավորման ոլորտին առնչվող նորությունների և հաղորդագրությունների, հանձնաժողովի հետ կապի միջոցների մասին և այլն: Հանձնաժողովի պաշտոնական կայքը կարևոր է ինչպես սպառողների, այնպես էլ ներդրողների, հասարակական կազմակերպությունների, զանգվածային լրատվության միջոցների և հանձնաժողովի գործընկեր կազմակերպությունների համար: Ելնելով վերոգրյալից՝ քննարկվում է ԱՄՆ Միջազգային Զարգացման Գործակալության էլեկտրաէներգետիկական շուկայի ազատականացման և միջպետական առևտրի ծրագրի աջակցությամբ հանձնաժողովի համար նոր ինտերնետային կայք պատվիրելու հնարավորությունը: Հանձնաժողովի նոր կայքի անհրաժեշտությունն առավել կարևորվում է հատկապես էլեկտրաէներգետիկական մեծածախ և մանրածախ շուկաներում ներկայումս տեղի ունեցող փոփոխությունների համատեքստում, երբ նախատեսվում է անցում կատարել շուկայի ամբողջական նոր մոդելի՝ հանձնաժողովի նոր կայքի ժամանակակից լուծումներով հագեցված լինելն էլ ավելի կնպաստի անհրաժեշտ տեղեկատվության արդյունավետ և համակողմանի ներկայացմանը:

Հանձնաժողովի կայքը հնարավորություն է ընձեռում հանրային ծառայությունների ոլորտի կարգավորվող ընկերություններին պաշտոնական ինտերնետային կայքում գործող առցանց հաշվետվությունների հանձնման էլեկտրոնային հարթակի միջոցով համապատասխան հաշվետվությունները և տեղեկատվությունը հանձնաժողով ներկայացնել էլեկտրոնային եղանակով՝ առանց վարչական մարմին այցելելու: Բացի այդ, կայքում գործում է www.e-request.am էլեկտրոնային հարցումների միասնական հարթակը, ինչը հնարավորություն է տալիս քաղաքացիներին առցանց եղանակով

ներկայացնել դիմում, հարցում կամ բողոք և նույնպես առցանց ստանալ պատասխանը:

Հանձնաժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքը պարբերաբար թարմացվում է՝ հնարավորություն ընձեռելով զանգվածային լրատվամիջոցներին, սպառողների շահերը պաշտպանող հասարակական կազմակերպություններին և ցանկացած շահագրգիռ անձի իրազեկվել հանձնաժողովի գործունեության, հանրային ծառայությունների ոլորտի կարգավորման ներկա գործընթացների, ծառայությունների սպասարկման որակի, մատակարար-սպառող փոխհարաբերությունների և այլնի մասին:

- Հանձնաժողովի հաղորդակցության գործառույթներն արդյունավետ իրականացնելու նպատակով ստեղծվել են նաև հարթակներ սոցիալական ցանցերում, որոնց միջոցով սպառողների հետ շփումները կկրեն ավելի ինտերակտիվ և օպերատիվ բնույթ:
- Կարևորելով հանրային իրազեկման մակարդակի բարձրացումը և այդ աշխատանքներում սպառողների շահերը պաշտպանող հասարակական կազմակերպությունների դերը՝ հանձնաժողովը 2021 թվականին կշարունակի հանրային հնչեղություն ունեցող, մասնավորապես, սակագների ձևավորմանը, փոփոխությանը և սպառողների իրավունքների պաշտպանությանն առնչվող հարցերի շուրջ սերտ համագործակցությունը ոլորտային հասարակական կազմակերպությունների հետ:
- Հաշվի առնելով հանրության առջև հաշվետու լինելու օրենքի պահանջը, ինչպես յուրաքանչյուր տարի, այնպես և 2021 թվականին, հանձնաժողովը կիրապարակի նախորդ տարվա իր գործունեության հաշվետվությունը:
- 2021 թվականին հանձնաժողովի անդամները և մասնագետները հանրային հնչեղություն ունեցող խնդիրների շուրջ պարբերաբար հանդես կգան ճանաչողական բնույթի հաղորդումներով, պարզաբանումներով և հարցազրույցներով:

6. Միջազգային համագործակցություն

Հանձնաժողովը մշտապես համագործակցում է միջազգային կազմակերպությունների և այլ երկրների կարգավորող մարմինների հետ:

Մասնավորապես, հանրային ծառայությունների կարգավորման ոլորտում միջազգային լավագույն փորձն ուսումնասիրելու և Հայաստանի Հանրապետությունում այն կիրառելու կամ կիրառման հնարավորությունները դիտարկելու նպատակով հանձնաժողովը համագործակցում է Համաշխարհային բանկի, Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի, Ասիական զարգացման բանկի, ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության (USAID), ԱՄՆ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովների անդամների ազգային ասոցիացիայի (NARUC), Հեռահաղորդակցության միջազգային միության (ITU), Սևծովյան տարածաշրջանային կարգավորման նախաձեռնության (BSRI), Էներգետիկայի կարգավորող հանձնաժողովների տարածաշրջանային ասոցիացիայի (ERRA), ԵՄ համապատասխան կազմակերպությունների, մասնավորապես՝ ԵՄ Արևելյան գործընկերության երկրների էլեկտրոնային հաղորդակցության կարգավորող մարմինների խմբի (EaPeReg), Ջրի եվրոպական կարգավորողների կազմակերպության (WAREG), Էներգետիկ համայնքի քարտուղարության հետ: Նշված կազմակերպությունների կողմից պարբերաբար կազմակերպվում են սեմինարներ տարբեր երկրների կարգավորողների համար Էներգետիկ շուկաների ազատականացման, բաշխման և հաղորդման ցանցերի ցանցային կողեքսների մշակման, ցանցերի հուսալիության և անվտանգության, ներառյալ՝ կիրքերանվտանգության, վերականգնվող ռեսուրսներից էլեկտրական էներգիայի արտադրության, էլեկտրոնային հաղորդակցության ոլորտի զարգացման, ջրամատակարարման և ջրահեռացման (կեղտաջրերի մաքրման) կարգավորման քաղաքականության վերաբերյալ, որը հանձնաժողովին հնարավորություն է տալիս ուսումնասիրել միջազգային լավագույն փորձը և ստանալ համապատասխան տեղեկատվություն:

Հանձնաժողովը, հանդիսանալով Էներգետիկայի կարգավորողների տարածաշրջանային ասոցիացիայի (ERRA) և Ջրի եվրոպական կարգավորողների

կազմակերպության (WAREG) անդամ, մասնակցում է նշված կազմակերպությունների տարեկան ընդհանուր ժողովներին, ինչպես նաև վերջիններիս կողմից ստեղծված համապատասխան կոմիտեների և աշխատանքային խմբերի նիստերին:

2020 թվականի ընթացքում ԵՄ Արևելյան գործընկերության երկրների հեռահաղորդակցության ոլորտի կարգավորողների խմբի շրջանակում հանձնաժողովը մասնակցում է ենթակառուցվածքների քարտեզագրման համակարգի ներդրմանն ուղղված աշխատանքներին, որոնք շարունակվելու են 2021 թվականի ընթացքում:

Ենթակառուցվածքների քարտեզագրման համակարգի ներդրումը կնպաստի հանրային ամրակցված և շարժական կապի լայնաշերտ տեխնոլոգիաների ենթակառուցվածքների զարգացմանն ուղղությամբ իրականացվող աշխատանքների ադյունավետության բարձրացմանը:

2021 թվականին ԵՄ արևելյան գործընկերության երկրների հեռահաղորդակցության ոլորտի կարգավորողների խմբի շրջանակում շարունակվելու են նաև կարգավորող մարմինների անկախության ամրապնդմանը և լայնաշերտ ինտերնետի զարգացմանն ուղղված աշխատանքները:

Բացի այդ, 2019 թվականի փետրվարին Ռումինիայի մայրաքաղաք Բուխարեստում տեղի ունեցած թվային տնտեսության վերաբերյալ Եվրոպական Միության Արևելյան գործընկերության երկրների երրորդ նախարարական հանդիպման ընթացքում ընդունված համատեղ հռչակագրով ԵՄ ԱԼԳ երկրների նախարարները վերահաստատել են 2021 թվականի սկզբին ԵՄ ԱԼԳ անդամ երկրների միջև միջազգային ռոումինգի ծառայությունների սակագների նվազեցման նպատակով տարածաշրջանային համաձայնագրի ստորագրման իրենց հանձնառությունը, ինչպես նաև որոշել են իրականացնել ուսումնասիրություն՝ ԵՄ ԱԼԳ երկրների և ԵՄ երկրների միջև միջազգային ռոումինգի միասնական տարածք ձևավորելու հնարավորության ուղղությամբ:

Այս կապակցությամբ, ԵՄ ԱԼԳ երկրների հեռահաղորդակցության կարգավորողների ցանցում գործող ռոումինգի հարցերով աշխատանքային խմբի շրջանակում հանձնաժողովը մասնակցում է նշված տարածաշրջանում միջազգային ռոումինգի միասնական տարածք ձևավորելուն և միջազգային ռոումինգ ծառայության

սակագների նվազեցմանն ուղղված աշխատանքներին, որը նախատեսվում է կիրառության մեջ դնել 2022 թվականի հունվարի 1-ից:

Հաշվի առնելով վերոնշյալը՝ հանձնաժողովը 2021 թվականին նախատեսում է իրականացնել նշված համաձայնագրից բխող և դրա կատարմանն ուղղված նախապատրաստական աշխատանքներ, ինչպես նաև նշված աշխատանքային խմբի շրջանակում մասնակցել ԵՄ ԱԳ երկրների և ԵՄ երկրների միջև միջազգային ռոումինգի միասնական տարածք ձևավորելու հնարավորությունն ուսումնասիրելու աշխատանքներին:

2021 թվականի ընթացքում հանձնաժողովը շարունակելու է նաև Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի համակարգմամբ գործող միջազգային աշխատանքային խմբի շրջանակում միջազգային ռոումինգ ծառայությունների արդար սակագների ներդրման համար անհրաժեշտ պայմանների ձևավորմանն ուղղված աշխատանքները, ինչպես նաև համագործակցելու է Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի հետ՝ Եվրասիական տնտեսական միության շրջանակում տրաֆիկի փոխանցման ծառայությունների գնագոյացման միասնական մոտեցումների սահմանման հարցում:

Ելնելով հեռահաղորդակցության բնագավառում կարգավորող մարմինների հետ համագործակցության ընդլայնման, կարգավորման ենթակա ոլորտներում փորձի փոխանակման նկատառումներից, ինչպես նաև հաշվի առնելով Չեխիայի հեռահաղորդակցության գրասենյակի (CTU), Լատվիայի հանրային ծառայությունների հանձնաժողովի (PUC) և Լեհաստանի էլեկտրոնային հաղորդակցության գրասենյակի (UKE) հետ ստորագրված փոխըմբռնման հուշագրերը՝ հանձնաժողովը շարունակելու է վերջիններիս հետ համագործակցությունը: Մինևույն ժամանակ, շարունակվում են համատեղ քննարկումները Ռումինիայի հեռահաղորդակցության կառավարման և կարգավորման ազգային մարմնի (ANCOM) հետ՝ երկարաժամկետ կանոնավոր համագործակցություն ծավալելու, համագործակցության ուղղություններն ու կազմակերպական առանձնահատկությունները սահմանելու համար:

2021 թվականին կշարունակվի համագործակցությունը նաև Վրաստանի Էներգետիկայի կարգավորման ազգային հանձնաժողովի և Ուկրաինայի հեռահաղորդակցության և տեղեկատվայնության պետական կարգավորման ազգային

հանձնաժողովի հետ՝ կնքված Փոխըմբռնման հուշագրերի շրջանակներում: Շոտլանդիայի ջրային ոլորտը կարգավորող հանձնաժողովի հետ սկիզբ է դրվել նոր համագործակցության՝ 2019 թվականին ստորագրված համագործակցության համաձայնագրի շրջանակում:

Հանձնաժողովն իրեն վերապահված իրավասությունների շրջանակում պետական այլ մարմինների հետ համատեղ մասնակցելու է «Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական Միության և Ատոմային Էներգիայի Եվրոպական համայնքի ու դրանց անդամ պետությունների միջև կնքված համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության համաձայնագրի» կիրարկման միջոցառումների ծրագրով նախատեսված աշխատանքներին:

Հանձնաժողովը, հանդիսանալով Եվրասիական տնտեսական միության մասին պայմանագրի «Բնական մենաշնորհների սուբյեկտների գործունեության կարգավորման միասնական սկզբունքների և կանոնների մասին արձանագրության» (պայմանագրի հավելված 20) շրջանակում նախատեսված աշխատանքների իրականացման համար Հայաստանի Հանրապետության կողմից լիազորված մարմին, շարունակելու է մասնակցել Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի բնական մենաշնորհների գծով Խորհրդատվական կոմիտեի կողմից իրականացվող աշխատանքներին:

Համագործակցելով Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության հետ՝ հանձնաժողովը կշարունակի գործակցությունը Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի համապատասխան կառույցների հետ՝ Եվրասիական տնտեսական միության էլեկտրաէներգետիկական և գազի ընդհանուր շուկաների ձևավորման ուղղությամբ տարվող աշխատանքներում:

Արդյունավետ համագործակցություն է իրականացվում Արցախի Հանրապետության հանրային ծառայությունները և տնտեսական մրցակցությունը կարգավորող պետական հանձնաժողովի հետ, որը կշարունակվի նաև 2021 թվականի ընթացքում՝ համատեղ աշխատանքային ծրագրին համապատասխան: Մասնավորապես, երկու կարգավորող մարմինների համատեղ աշխատանքային ծրագրի շրջանակում կիրականացվեն համապատասխան օրենքների և կանոնների

նախագծերի մշակման, լրամշակման, ոլորտների մասնագետների փորձի փոխանակման, ինչպես նաև նախանշված քննարկումներին և այլ միջոցառումներին մասնակցության աշխատանքներ՝ ըստ կարգավորվող ոլորտների և գործառույթների:

7. Հանձնաժողովի կողմից բյուջետային մուտքերի ապահովում և 2021 թվականի պահպանման ծախսերի նախահաշիվ

2021 թվականին հանձնաժողովի վերահսկողության ներքո կգտնվի կարգավորվող ընկերությունների կողմից Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջե մուտքերի ապահովման գործընթացը՝ լիցենզիաների տուրքերի, ռադիոհաճախականությունների տրամադրման և օգտագործման վճարների, կարգավորման պարտադիր վճարների, կարգավորվող ոլորտներում հանձնաժողովի կողմից կիրառվող տուգանքների, ինչպես նաև կայանները լիցենզիաներով ամրագրված ժամանակահատվածում չգործարկելու, լիցենզիայի պայմանները չկատարելու կամ ոչ պատշաճ կատարելու համար գանձվող ֆինանսական երաշխիքների գծով վճարումների մասով:

Ըստ կանխատեսումների՝ 2021 թվականին նշված աղբյուրներից պետական բյուջե կփոխանցվի շուրջ 9.2 մլրդ դրամ, որից ռադիոհաճախականությունների օգտագործման և թույլտվությունների տրամադրման գծով մուտքերը կկազմեն շուրջ 8.1 մլրդ դրամ:

Հանձնաժողովի 2021 թվականի գործունեության ծրագրի կատարումն ապահովելու նպատակով կարգավորող մարմնի այդ տարվա բյուջեն ձևավորվում է «Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 16-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն: Մասնավորապես, հանձնաժողովին հատկացվող պահպանման ծախսերի տարեկան մեծությունը ձևավորվում է՝ «Պետական պաշտոններ և պետական ծառայության պաշտոններ զբաղեցնող անձանց վարձատրության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի համաձայն ձևավորված հանձնաժողովի աշխատավարձի տարեկան ֆոնդը բազմապատկելով 1.75 գործակցով: Օրենքը սահմանում է, որ հանձնաժողովի պահպանման ծախսերի տարեկան մեծության և աշխատավարձի տարեկան ֆոնդի տարբերությունն ուղղվում է հանձնաժողովի պահպանման և կարողությունների

զարգացման, հանձնաժողովի անդամների և աշխատողների նյութական խրախուսման և զարգացման, սոցիալական ծրագրերի իրականացման և այլ ֆոնդերին:

Հանձնաժողովի 2021 թվականի տարեկան բյուջեի նախագծի վերաբերյալ կազմակերպվել է հանրային քննարկում, որի մասին տեղեկատվությունը հրապարակվել է հանձնաժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքում: Քննարկման մասնակիցներին ներկայացվել է հանձնաժողովի բյուջեի ձևավորման մեխանիզմը, ինչպես նաև պարզաբանվել են բյուջետային հայտի նախագծի հիմքում դրված ծախսային հաշվարկ-հիմնավորումները:

8. Հանձնաժողովի 2021 թվականի գործունեության ծրագրի հանրային քննարկումը

Հանձնաժողովի 2021 թվականի գործունեության ծրագրի նախագիծը հանրային քննարկման ներկայացնելու և ողջամիտ առաջարկությունները ծրագրում ներառելու նպատակով այն հրապարակվել է հանձնաժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքում, ինչպես նաև համապատասխան գրություններով ուղարկվել հանրային ծառայությունների ոլորտի կարգավորվող ընկերություններին և սպառողների շահերը ներկայացնող հասարակական կազմակերպություններին:

Ծրագրի նախագծի վերաբերյալ ներկայացված առաջարկությունները կամ ներառվել են ծրագրում, կամ տրվել են համապատասխան պարզաբանումներ:

Հանձնաժողովի 2021 թվականի գործունեության ծրագրով նախատեսված աշխատանքները կներառվեն 2021 թվականի աշխատանքային ծրագրում, որը կհաստատվի 2020 թվականի տարեվերջին և կհրապարակվի հանձնաժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքում: